

KUUDESLUOKKALAISTEN KÄSITYKSIÄ LEIKISTÄ, HARRASTUKSISTA JA KAVEREISTA

Lapsen oikeuksien päivä 20.11.2008

unite for
children

unicef

Miksi kysely?

- Tämän päivänä lapsen leikin olemus, harrastusten suuri määrä, liika kilpailuhenkisyys harrastuksissa ja liikunnassa puhuttavat etenkin aikuisia. Myös kiusaamisesta puhutaan paljon.
- Mitä mieltä on lapsi itse? Tätä kysyimme kuudesluokkalaiselta, kohta yläkouluun siirtyvältä lapselta.

Tutkimuksen tausta ja toteutus

- Tutkimuksen teki Suomen UNICEFille TNS Gallup.
- Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää peruskoulun kuudesluokkalaisten suhdetta leikkiin, harrastuksiin, vapaa-aikaan ja kavereihin.
- Tutkimus toteutettiin puhelininformoituna kirjekyselynä syys-lokakuussa 2008.
 - Ensimmäisessä vaiheessa rekrytoitiin koulujen rehtorit hankkeeseen, toisessa vaiheessa nämä valitsivat satunnaisesti koulustaan luokan vastaamaan kyselyyn.
- Tutkimuslomakkeet lähetettiin kaikkiaan 80 kouluun.
- Määräaikaan mennessä 68 koulua palautti lomakkeet.
- Kyselyyn vastasi yhteensä 1.489 peruskoulun kuudesluokkalaista.
- Tutkimuksen tilastollinen virhemarginaali on keskimäärin + 2,5 %.

Leikki koetaan tärkeäksi

– maaseudulla leikitään pääkaupunkia pitempään

- Lähes kaikki totesivat leikin olevan lapsen oikeus (98%), ja arvelivat sen olevan jopa lakiin* kirjattu (75%).
- Vastaajista 49% kokivat lasten lopettavan leikin liian aikaisin (tytöt 60%, pojat 41%).
- Enemmän tyttöjä (45%) kuin poikia (32%) sanoo vielä leikkivänsä.
- Pääkaupunkiseudulla asuvista 32 prosenttia jatkaa vielä leikkimistä, maaseudulla vastaava osuus on 50 prosenttia.

* Lapsen oikeus leikkiin on kirjattu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen, art. 31.

Leikki- ja oleskelupaikkoja kaivataan lisää

– etenkin Pohjois-Suomessa ja maaseutumaisilla paikkakunnilla

- Koulupihojen leikkipaikat koki riittämättömäksi 32% vastaajista. Ero eteläsuomalaisien (26%) ja pohjoissuomalaisien lasten (lähes 40%) välillä on melko suuri.
- Maaseutumaisissa paikkakunnilla kaivattiin yleisesti (29%) kaupunkikuntia ja Etelä-Suomea (17-19%) enemmän lisää leikki- ja oleskelupaikkoja.

Mihin ja miksi leikki loppuu?

– sopiva määrä harrastuksia tukee leikkiä

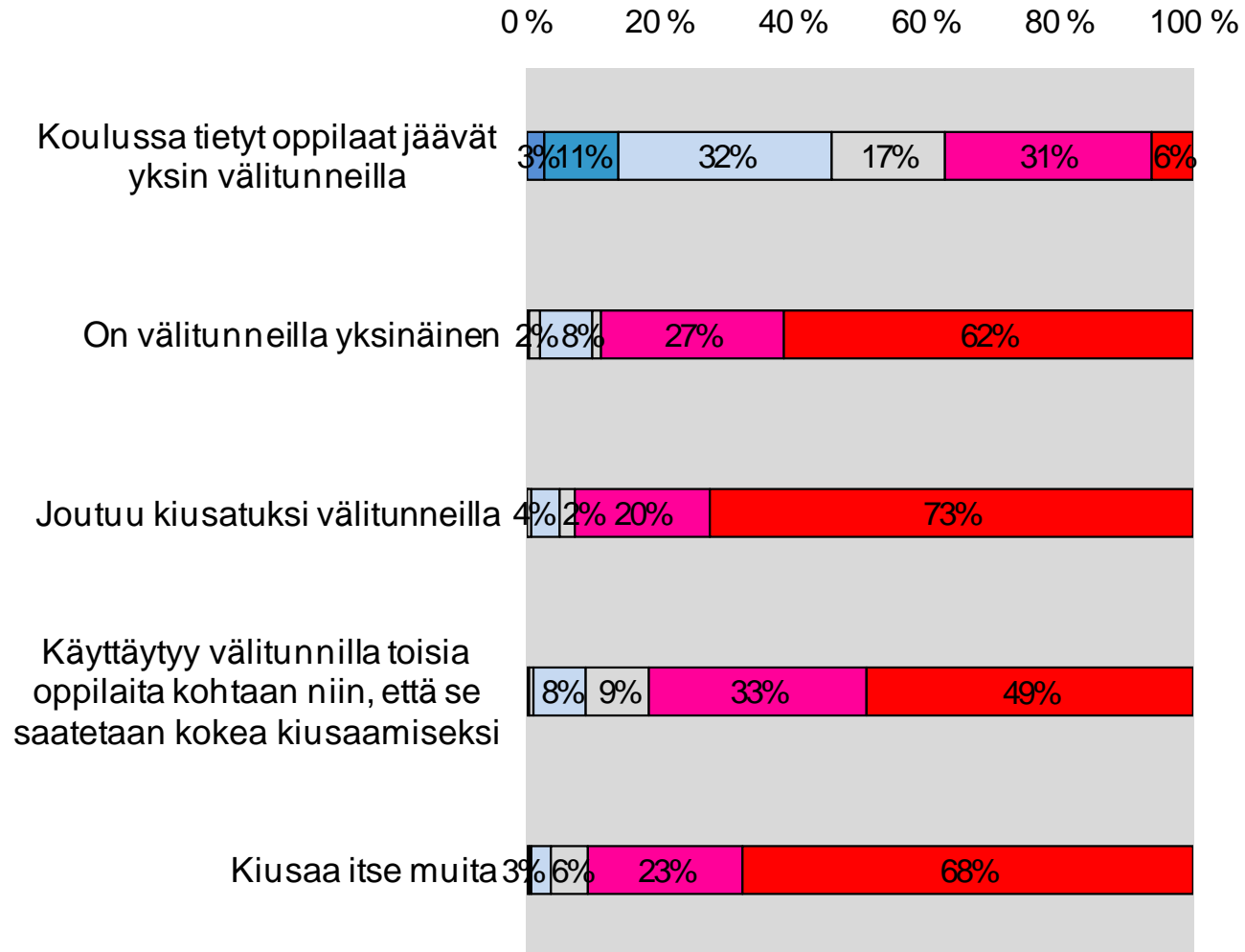
- Leikkimisen loppumisen syyksi todetaan useimmiten kiinnostuksen loppuminen.
 - Leikkiminen kiinnostaa vähiten:
 - jos ohjatut harrastukset vievät runsaasti aikaa (4 tai 5 kertaa viikossa)
 - ja etenkin, jos ohjattuja harrastuksia ei ole lainkaan, leikkien jatkaminen kiinnostaa keskimääräistä vähemmän
 - Internetin ja tietokoneen parissa aikaansa pääasiassa viettävistä keskimääräistä useampi (55 %) sanoo kyllästyneensä leikkimiseen
- Yksinäisyydellä ja kiusaamisen kohteeksi joutumisella sekä leikkimisen jatkamisella on tilastollinen yhteys.
 - Kiusatuista ja itsensä yksinäiseksi tuntevista jatkavat leikkimistä pidempään kuin ei koskaan kiusatuksi tulevat tai yksinäiseksi tuntevat

Koulujen työ hyvän hengen puolesta näkyy

- Reilun pelin säännöt on yleinen käytäntö kouluissa (95%) ja niissä puhutaan vastaajien (90%) mielestä toisten huomioonottamisesta, reiluudesta ja kiusaamisesta
- Liikuntatunnit koee 70% vastaajista kivoina aina, joskus 23%, harvoin (vain) 5%.
 - vapaa-aikaansa pääasiassa Internetin/tietokoneiden parissa viettävistä harvempi on tätä mieltä, silti tästäkin ryhmästä joka toinen viihtyy liikuntatunneilla useimmiten hyvin
 - koetulla yksinäisyydellä (vain) vähäinen vaikutus näkemyksiin liikuntatunneista
 - kaksi kolmesta ainakin joskus kiusatuksi joutuvasta pitää liikuntatunteja kivoina. Niistä, joita ei kiusata koskaan kolme neljäsosaa on samaa mieltä.
 - noin joka toinen välitunnilla yksinäisyyttä kokeva pitää liikuntatunteja useimmiten kivoina. Niistä, jotka eivät ole koskaan yksin, kolme neljäsosaa ajattelee vastaavalla tavalla.

Yksin jääminen ja kiusaaminen välitunneilla

■ Aina
 ■ Useimmiten
 ■ Joskus
 ■ Ei osaa sanoa
 ■ Harvoin
 ■ Ei koskaan

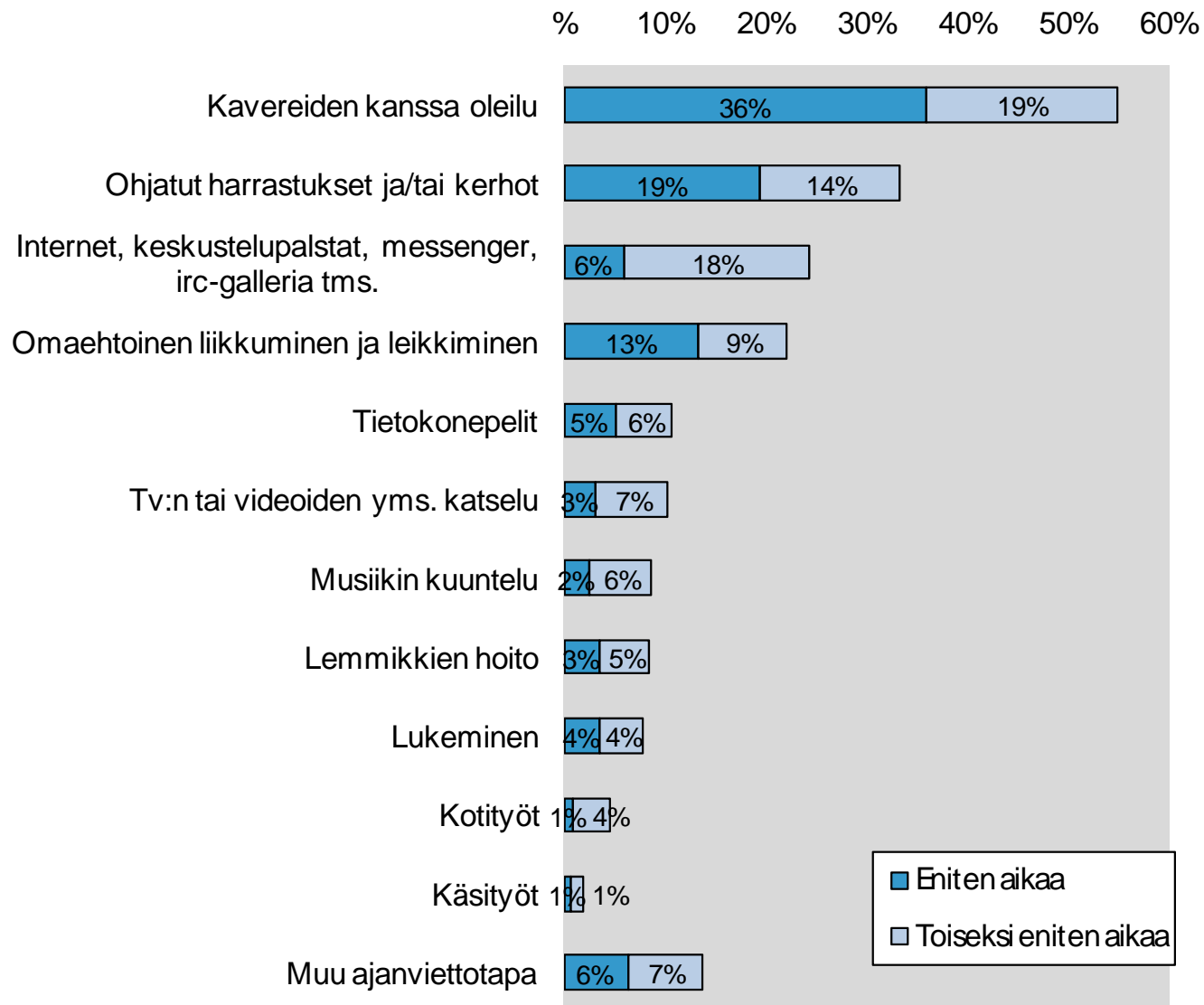
Välitunnilla kiusattuja 5%, yksinäiseksi kokevia 10% vastaajista

- 46% vastaajista koki, että jotkut jäävät yksin välitunnilla aina, useimmiten tai joskus, yksinäiseksi koki itse jäävänsä aina, useimmiten tai joskus 10%
- 3% vastaajista sanoi kiusaavansa muita joskus (tytöt 1%, pojat 5%), 9% vastaajista (tytöt 5%, pojat 12% vastasivat, että oma käyttäytyminen saatetaan kokea kiusaamiseksi (useimmiten tai joskus, kiusatuksi itse koki tulevansa useimmiten tai joskus 5%).
- Kiusattuna olemisella ja yksinäisyyden tunteella selkeä yhteys.
- Koulukiusaaminen kohdistuu tiettyihin oppilaisiin. Kiusattuja ja vähemmän kuin yläkoulussa, (vrt. Stakesin kouluterveyskysely 2008: koulukiusattuja 9%10% 8-9 luokkalaisista).
- poikia enemmän kiusattuina ja yksinäisinä, ja myös kiusaajina.

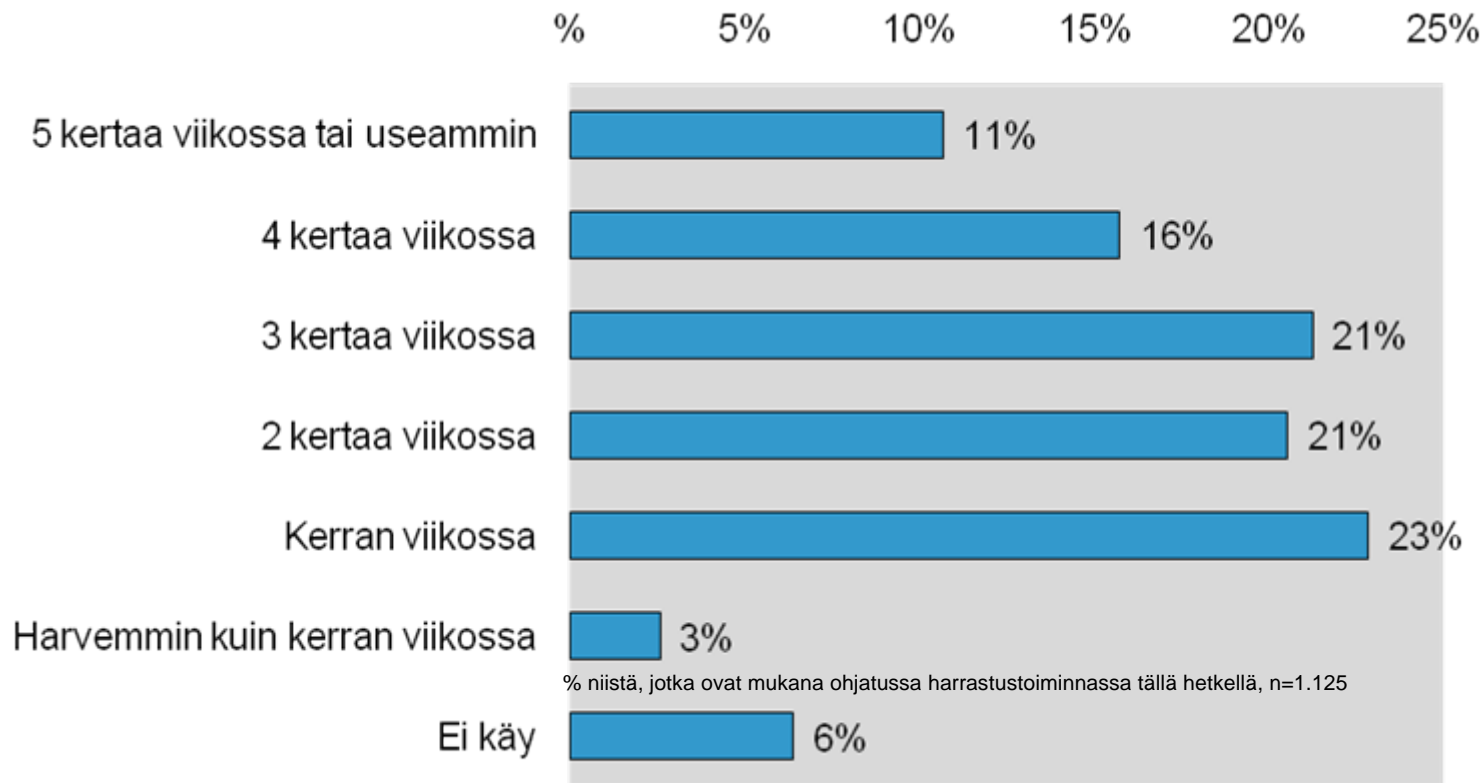
Koulukiusaamiselle ei juuri yksittäistä syytä, kaverimääriin ollaan pääosin tyytyväisiä

- Aineistossa ei ole juuri mitään yksittäisiä tekijöitä, joilla voisi selittää kiusatuksi joutumisen.
 - Etninen tausta, ulkomaalaisuus, pysyvä sairaus tai vamma ei osoittautunut perusteeksi kiusatuksi joutumiselle.
 - Lihavuus (11 %), arvet, syntymämerkit tai palovammat (12 %) sekä vaatteet (15 %) edesauttavat keskimääräistä enemmän joutumista kiusatuksi.
- Enemmistöllä on omasta mielestään riittävästi kavereita (91%). Suuria eroja eri ryhmien välillä ei ole.
- Yksinäiseksi välitunneilla kokevat keskimääräistä harvemmin, että heillä on tarpeeksi ystäviä. Näissäkin ryhmissä enemmistöt ovat kuitenkin tätä mieltä.
- Jos lapset harrastavat ohjatusti edes satunnaisesti todennäköisyys ”riittävälle määrälle kavereita” mielipiteen esittämiselle kasvaa
- 1 % pojista ilmoitti, ettei ole yhtään kaveria koulussa (vrt. Stakesin kouluterveyskysely 2008, 8-9 luokkalaiset: ei yhtään läheistä ystävää 10%, ja poikien määrä kaksinkertainen tyttöihin nähden.)

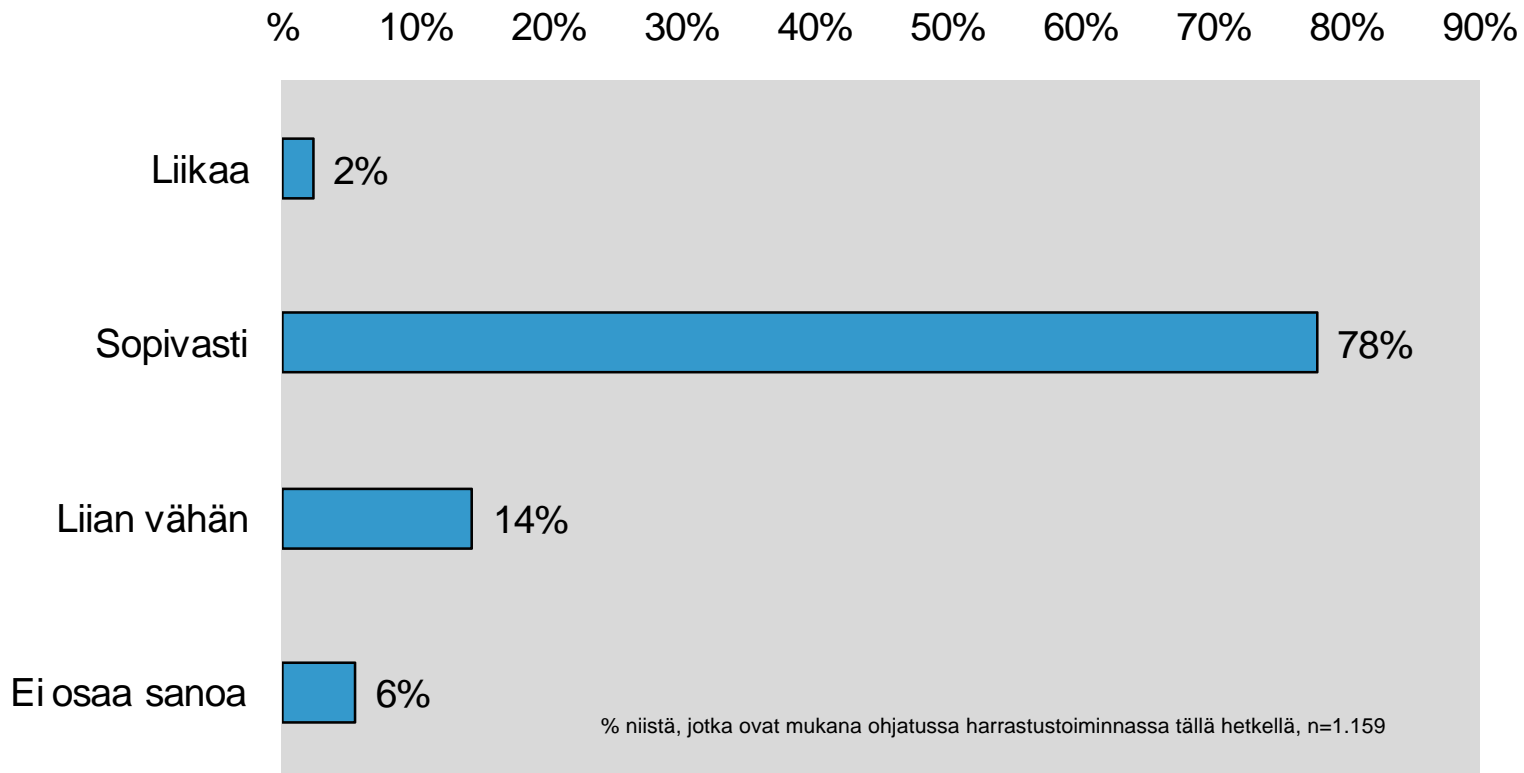
Ajankäyttö vapaa-ajalla

Harrastustoiminta: kuinka usein käy ohjatuissa harrastuksissa keskimäärin

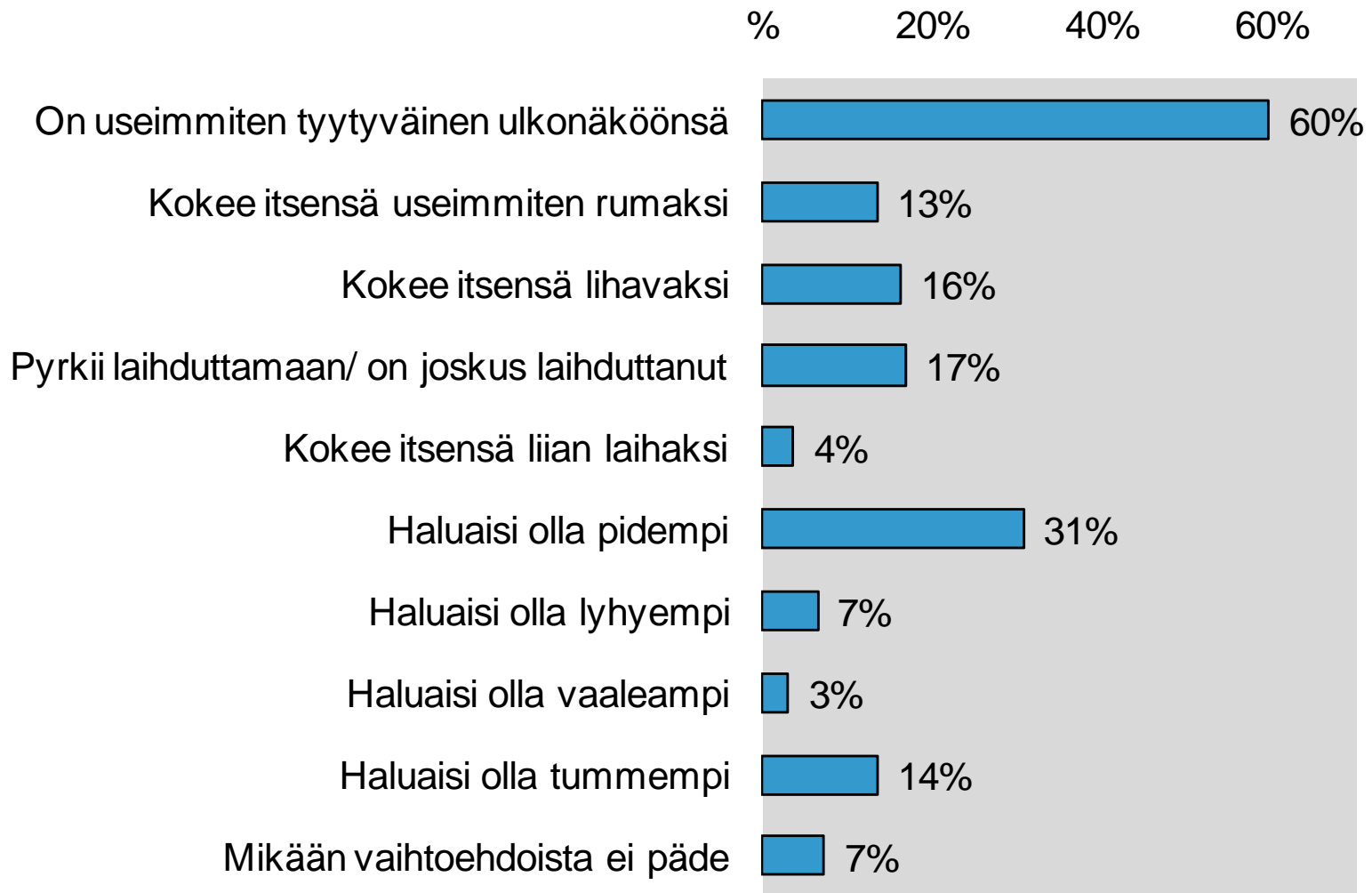
Harrastustoiminta: käsitykset harrastusten määrästä

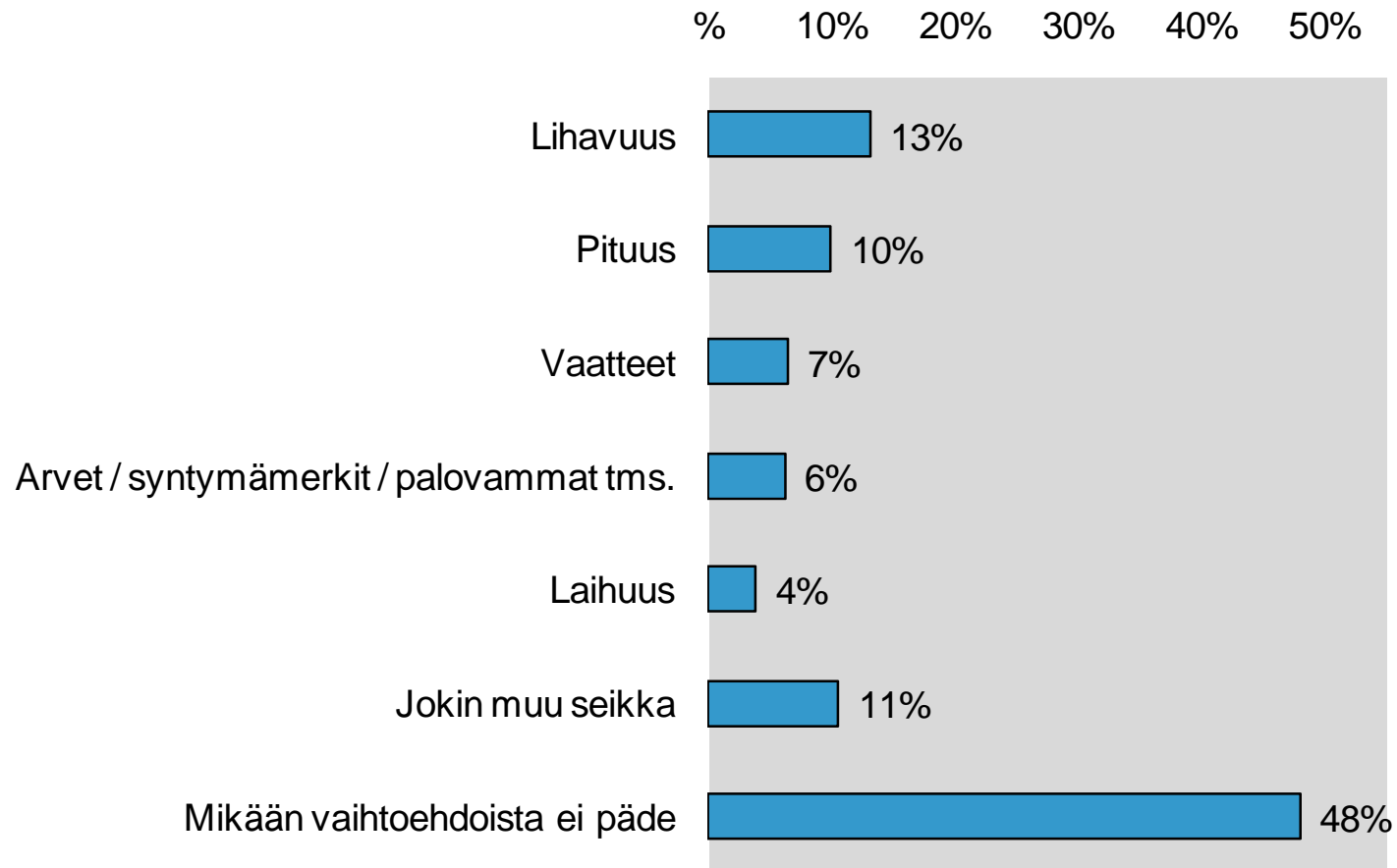
Osallistuminen ohjattuun harrastustoimintaan

- Valtaosa (94%) on ainakin joskus osallistunut jonkinlaiseen ohjattuun harrastustoimintaan ja hyvin tasaisesti koko maassa.
- Urbanissa ympäristössä aktiivisin harrastustoiminta jonkin verran yleisempää kuin maaseudulla.
- Enitenkin harrastavien valtaenemmistö on sitä mieltä, että harrastuksia on tällä hetkellä sopivasti.
- Runsas neljännes vain kerran viikossa harrastavista pitää määrää liian vähäisenä.
- Myös harvoin harrastavat viihtyvät hyvin harrastustoiminnassaan.
- Ohjattu harrastustoiminta estää hieman kiusatuksi joutumista: välitunneilla kiusatuksi joutuvista 17 prosenttia harrastaa vähintään neljästi viikossa. Niistä, joita ei kiusata koskaan, 27 prosenttia käy yhtä aktiivisesti ohjatuissa harrastuksissa.

Käsitykset omasta ulkonäöstä: perussuhtautuminen

Käsitykset omasta ulkonäöstä: ulkonäköön liittyvä seikka, joka häiritsee itseä tai johon muut kiinnittävät huomiota

Käsitykset omasta ulkonäöstä

- pääkaupunkiseudun lapset kokevat enemmän ulkonäköpaineita
- lihavuus suurin yksittäinen ulkonäköpaine
- Suurin osa niistä, joilla ei mielestään ole mitään ulkonäköön liittyvää ongelmaa, ovat tyytyväisiä omaan ulkonäköönsä, pituutta kaivattaisiin lisää.
- Vain vajaa kolmannes lihavuudesta kärsivä on tyytyväinen ulkonäköönsä.
- Tytöillä on poikia enemmän ulkonäköpaineita: heistä 20% koki itsensä useimmiten rumaksi, 24% koki itsensä lihavaksi, 20 % pyrkii laihduttamaan tai on joskus laihduttanut.
- Pääkaupunkiseudulla itsensä useimmiten rumaksi koki 20%, maaseudulla 10%.
- Omaehtoinen liikkuminen/leikkiminen ja ohjatut harrastukset tukee itsetuntoa (70% oli useimmiten tyytyväisiä ulkonäköönsä) enemmän, kuin internet/tietokoneet (49% useimmiten tyytyväisiä) tai tv/musiikin kuuntelu (46% useimmiten tyytyväisiä) pääasiallisena harrastuksena.

Vastaajia koskevia taustatietoja

